

Mindezt pedig nem azért írtam meg, hogy dicsekedjem, csupán azért, mert úgy hiszem, hogy az én személyem érdekli, amiért is természetesen hálás is vagyok, nem tagadom.”

Ferencz István

Kós Károly szülőföldjén nem jártam. Így nehéz közel férkőzni hozzá. Egy embert, aki akkora „terhet” cipelt a hátán, érinteni csak igazán felkészülten lehet. Ebből a felkészítésből én keveset kaptam. Amit róla tudok, azt már túl a legfogékonyabb ifjú koron, mások mindenféle rehabilitáló méltatásán keresztül — lénye hamvától megkopva — kaptam.

Ha rá gondolok, öreg arcát látom, nagy emberi szomorúsággal. Ettől megborzong a hátam, s azon tűnődöm, mit kell tenni egy embernek ahhoz, hogy ilyen átható szomorúság üljön ki tekintetén. El lehet-e ezt halandónak érni? Úgy írni és beszélni, ahogy ő tudott, arról lekéstem. Házaít érteni és megfejteni nehéz, de a fáradtság, amivel az jár, közelebb visz érzéklni, mi is az az otthon? Az is megérthető Tőle, hogy egy nemzetben otthon lenni, s egy házban otthon lenni, nem két dolog. Házat csinálni annyit jelent, mint törvényeket ismerni, századok által csiszolt szokástörvényeket, nem kevésbé helyi törvényszerűségeket. Úgy gondolom, e tanulság arra figyelmeztet, hogy az ember teljes lénye, építészeti és ember viszonyában a lassú változó. Ez a tény szabadít meg minket időről időre a chartáktól, irányzatoktól és divatoktól. Ez hatalmaz fel arra, hogy minden időben újra lehet gondolni tetteinket, minden hibánk helyrehozható, az építészeti fölött, ne mjar el az idő. Minden civilizációs összefüggésben az építészeti a lassú változó. Lassú változó, a szédítő körforgásban a lassú változó. Ebben a körforgásban pályán maradni, a finom rezdüléseket felismerni, egy építész számára annyit jelent, hogy térről, emberről, helyről — mint életünk lassú változóiról — valami eredendőt tudni, s azt érvényesíteni. A mélységek titkát ő kereshette, s talán ezért adott magának hosszú életet, mostanában idő előtt illik elköszönni.

Meggyesi Tamás

Nem vállalkozhatok arra, hogy Kós Károly életművét méltassam — ahhoz én méltatlan vagyok —, és ezt nálamnál avatottabbak már megtették, vagy meg fogják tenni. Én csak arról tudok beszélni, ami engem a legszemélyesebben érint: a magyarság identitástudatának válságáról, és ezen belül arról, ami Kós Károly életművében és személyiségében ezzel kapcsolatosan üzenet, kihívás és megoldandó feladat a mai építész társadalom, sőt, az értelmiség egésze részére. Azzal kell kezdenem, hogy szerencsére Kós Károly már nem érte meg azt, hogy szülőföldjének nem csak magyar kultúráját, hanem építészeti anyanyelvét, a székely falvakat is a népirtással azonos mértékű koncepciózus pusztítás fenyegeti, és hogy ez nem csupán rémálom, hanem előrehaladott folyamat, aminek kibontakozását tehetetlenül vesszük tudomásul.

Ezzel kapcsolatban utalnom kell Magyar Beck Istvánnak egy előadására a MÉSZ-ben, aminek az volt a címe, hogy „A sikertelenség kultúrája”. Mint pszichológus legalábbis elgondolkoztatónak tartja azt a tényt, hogy miközben Nyu-